Nr. 23. Kraków, styczeń 1912. Rocznik IV.

KRAKOWIANIN

ORGAN TOWARZYSTWA WŁAŚCICIELI REALNOŚCI.

Członkowie Towarzystwa Właścicieli Realności otrzymują to pismo **bezpłatnie**. – Dla **nieczłonków** abonament roczny 6 Koron (sześć). – Numer pojedynczy 50 halerzy.	**Redakcya i administracya: ulica Karmelicka L. 15, I. p.**	Ogłoszenia przyjmuje Administr. *Krakowianina*, Karmelicka 15, I. p. Od miejsca za wiersz drobnym drukiem (petit) 20 h. – Przy zamówieniach stałych znaczny opust. – Nadesłane 60 h. za wiersz.

Biuro Towarzystwa właścicieli realności znajduje się przy **ulicy Karmelickiej L. 15, I-sze piętro** i otwarte jest dla członków codziennie od godziny **9 do 12** przed południem i od godziny **3½ do 5** po południu z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych.

Członkom Tow. udziela prezes **Dr. Franciszek Mussil** bezpłatnie wszelkich informacyi w sprawach dotyczących właścicieli realności, oraz **porady prawnej** w sprawach skarbowych, podatkowych i stosunków najmu dotyczących, **codziennie od godziny 3½ do 5 po południu**, z wyjątkiem niedziel i świąt (Karmelicka 15, I. p.). Dla członków z Dz. VII. i VIII. udziela takiejże porady bezpłatnie sekretarz Tow. **Dr. Steinberg, ul. Grodzka L. 18, od godz. 3 do 5 po poł. Porady technicznej** udziela członkom bezpłatnie wiceprezes Tow. inż. arch. **Stanisław Gabryel Żeleński od godz. 3 do 5 po południu** w swem biurze przy **ul. Swoboda L. 2, codziennie,** ewentualnie za poprzedniem porozumieniem się telefonem (Nr. 137).

Po myśli § 6 a statutu usilnie prosimy Szanownych Członków, którzy dotąd wkładki nie uiścili o jak najszybsze zapłacenie tejże.

Rozpoczynając IV. rok wydawnictwa „Krakowianina", składamy przedewszystkiem naszym członkom życzenia wszelkiej pomyślności na rok 1912. Poczuwamy się do obowiązku podziękowania tym wszystkim, którzy, będąc członkami i przystępując do Towarzystwa, takowe wspierają i przyczyniają się do tegoż rozwoju.

Powtarzamy tylekroć razy już ponawianą prośbę, aby P. T. członkowie zechcieli w dobrze zrozumianym własnym interesie jednać nam z pośród znajomych właścicieli i właścicielek realności nowych członków.

Towarzystwo nasze stale się rozwija i w r. 1911 liczebnie wzrosło, pod względem finansowym jednak znajduje się w położeniu gorszem niż w roku zeszłym, a to z tego powodu, iż bardzo a bardzo wielu członków dotąd zalega z zapłatą wkładki, a kursor, który po kilkanaście razy do niektórych szan. członków po odbiór wkładki zmuszonym był chodzić, odprawionym zawsze został z tem, aby później przyszedł. Redakcya nasza mimo to doręczała „Krakowianina" bez wyjątku wszystkim członkom, a zatem i zalegającym z zapłatą wkładki. Wydawnictwo to pociąga za sobą znaczne wydatki, a niestety szan. członkowie nie poczuwali się do spełnienia obowiązków jako członkowie, t. j. do zapłacenia wkładki; korzystając z bezpłatnego otrzymywania gazety i korzystając z wszelkich innych praw członków.

Podajemy do wiadomości, iż członkowie, którzy w ciągu miesiąca stycznia 1912 r. nie zapłacą zaległych wkładek, oraz nie wpłacą wkładki za rok 1912, następnego numeru „Krakowianina" nie otrzymają, oraz nie będą mieli prawa korzystania z przysługujących członkom w myśl statutu praw (bezpłatna porada prawna i techniczna, bezpłatne ogłaszanie mieszkań i t. p.).

Podajemy również do wiadomości, że zniesionem zostaje wpłacanie wkładek zapomocą czeków pocztowych Kasy Oszczędności. Wkładki odbierać będzie kursor Towarzystwa, wolno też członkom płacić wkładki wprost w biurze (Karmelicka L. 15, parter).

W końcu podajemy do wiadomości wszystkich szan. członków, że Wydział Towarzystwa właścicieli realności na posiedzeniu z dnia 29 grudnia 1911 r. uchwalił w myśl § 8 statutu jednogłośnie zaprowadzenie jednolitej wkładki i ustanowił wysokość tej wkładki na rok 1912 w kwocie 8 Kor.

Od dnia 1 stycznia 1912 r. wszyscy zatem członkowie obowiązani są płacić roczną wkładkę 8 Koron i wolno jest dla wygody członków, którymby uiszczenie odrazu w styczniu całej wkładki robiło trudności, zapłacić wkładkę półrocznie lub kwartalnie, t. j. w styczniu, w kwietniu, lipcu i październiku 1912 r. Wszyscy członkowie mają równe prawa, wszyscy, którzy punktualnie uiszczą wkładkę, otrzymywać będą „Krakowianina", będą mieli prawo korzystania z porady prawnej i technicznej we wszelkich sprawach właści-

cieli realności dotyczących, z bezpłatnego ogłaszania mieszkań za pośrednictwem „Krakowskiego biura ogłoszeń, oraz wynajmu mieszkań i sklepów".

Jakkolwiek wydawnictwo „Krakowianina", utrzymywanie biura, kursora, uiszczanie opłaty w krakowskiem biurze wynajmu mieszkań, za bezpłatne ogłaszanie mieszkań na domach członków, opłata podatku ekwiwalentowego, portorya, koszta Walnych Zgromadzeń i t. d. i t. d., pociągają za sobą znaczne koszta, mimo tego Wydział Towarzystwa, mając na oku dobro swych członków i pragnąc wszystkim szan. właścicielom umożliwić przystąpienie do Towarzystwa, władki nie podniósł, znosząc jedynie wprowadzoną na próbę w r. 1911 wkładkę K. 4.—.

Od początku istnienia Towarzystwa właścicieli realności, roczna władka wynosiła K. 8.—. Świadczenia ze strony Towarzystwa dla członków przez szereg lat znacznie się zwiększyły, że tylko wspomnimy o udzielaniu porad prawnych i technicznych o bezpłatnem ogłaszaniu mieszkań za pośrednictwem „Krakowskiego biura ogłoszeń, oraz wynajmu mieszkań i sklepów", które to świadczenie połączone jest ze znacznemi ofiarami pieniężnemi, pokrywanemi ze skromnych funduszów Towarzystwa. Wydawnictwo czasopisma „Krakowianin", które Towarzystwo od lat trzech wydaje, połączone jest również z wielkiemi kosztami, które pochłaniają w przeważnej części dochód Towarzystwa, dochód polegający li tylko na wkładkach członków. „Krakowianina" otrzymują członkowie bezpłatnie. Mimo wyżej wymienionych, tak poważnych, jak na skromne fundusze Towarzystwa, wydatków, nie podnieśliśmy pierwotnej wkładki. Wkładka w naszem Towarzystwie jest w porównaniu ze świadczeniami członków w innych Towarzystwach najniższą.

Wskutek tego mamy nadzieję, że szan. członkowie uznają Wydziałowi, że tenże, mimo trudnych warunków finansowych, wkładki na rok 1912 nie podwyższył i takową regularnie uiszczać będą. Wydział byłby niezmiernie szczęśliwym, aby wkładkę w przyszłości mógł zniżyć, ziszczenie tego jednak zależy od znacznego wzrostu ilości członków naszego Towarzystwa, a urzeczywistnić mogą to szan. członkowie przez łaskawe zjednywanie nowych z pośród znajomych właścicieli i właścicielek realności. Przy dobrych chęciach z łatwością mógłby każdy członek w ciągu roku po kilkunastu, a co najmniej kilku członków zjednać.

O to najusilniej prosimy. *Prezydyum.*

Państwowy fundusz pieczy nad małemi mieszkaniami.

(Referat Dra Szolayskiego.)

(Dokończenie.)

Nie dość na tem, gdyż ustawa żąda nadto, aby powierzchnia małych mieszkań wynosiła co najmniej dwie trzecie zamieszkałej powierzchni łącznej całego domu.

Oceniając wartość domów, należy odróżnić wartość pełną całej nieruchomości od t. zw. policzalnej wartości (anrechenbarer Wert), która ma wyłącznie rozstrzygać o wysokości pomocy kredytowej.

Za wartość policzalną przyjmuje ustawa tylko wartość gruntu i tych części domu, które zajęte są pod małe mieszkania, oraz wartość drobnych warsztatów, o ile niema ich w domu więcej, aniżeli poszczególnych mieszkań małych. Przy domach przeznaczonych na mieszkania dla osób wraz z rodziną rolnictwu oddanych, wlicza się nadto wartość budynków gospodarskich, oraz gruntu rolnego, o ile jednego hektara nie przenosi, a dom zajęty jest tylko przez jedną rodzinę, zaś rolnik uprawia grunt wyłącznie przy pomocy rodziny.

Otóż wszystko inne składa się na pełną wartość domu.

Przeprowadziwszy to rozróżnienie, postanawia ustawa, że aby pomoc kredytowa mogła być udzieloną, nie może ona przenosić 90% policzalnej wartości domu, zaś hipoteczne ubezpieczenie udzielonego kredytu, musi się mieścić co najwyżej w 90% pełnej wartości całej nieruchomości.

Takie są zasadnicze postanowienia samejże ustawy, które rozwija dalej i szczegółowo określa statut państwowego funduszu pieczy nad małemi mieszkaniami, ogłoszony rozporządzeniem ministeryalnem z dnia 16 czerwca 1911.

Z przepisów jego podnieść należy jeszcze następujące. Ubiegający się o pomoc kredytową musi wykazać, że aż do wysokości połowy wartości całej posiadłości ma już udzieloną, lub co najmniej przyznaną pożyczkę z poza funduszu państwowego, który z reguły udziela pomocy kredytowej tylko ponad ową połowę. Nadto, musi tenże wykazać, że rozporządza sam własnym funduszem, wynoszącym co najmniej dziesiątą część ogólnych kosztów budowy i nabycia potrzebnego gruntu.

Pożyczki, wyprzedzające hipoteczną porękę lub pożyczkę funduszu państwowego, winny być umiarkowanie oprocentowane i amortyzować się w wysokości co najmniej $^1/_2$% rocznie.

Stopa procentowa pożyczek, udzielanych z funduszu pieczy nad małemi mieszkaniami będzie niską. Amortyzacya wynosić będzie przynajmniej $^1/_2$% rocznie. Spłaty będą dokonywane w ratach kwartalnych z dołu. Specyalne przepisy i ograniczenia, odnoszące się do t. zw. Eigenhäuser t. j. domów, budowanych do użytku jednego lub dwóch lokatorów i przestrzegających zarazem kwalifikacyi małych mieszkań. Na wypadek, iżby korzystający z kredytu funduszu państwowego sprzedawał dalej podobny dom, musi zastrzedz w kontrakcie sprzedaży, iż dalsza sprzedaż nie może nastąpić przed upływem lat dziesięciu, wyjąwszy wypadki przymusowe, że w domu nie może znaleść pomieszczenia bez zezwolenia ministerstwa wyszynk gorących napojów lub gospoda, że wreszcie pozbywającemu służyć ma przez lat 10 prawo pierwokupu.

W każdym razie sprzedaż domu takiego może tylko wówczas nastąpić, gdy obciążenie realności nie przenosi 65% wartości budowlanej, t. j. kosztów budowy i nabycia gruntu, oraz, gdy z pożyczek udzielonych lub poręczonych przez fundusz państwowy conajmniej dziesiąta część będzie spłaconą.

Jednej osobie, lub jednemu małżeństwu może być pozbyty tylko jeden dom taki i to w regule tylko za cenę własnych kosztów.

Ustawa z 22 grudnia 1910 wprowadza nową instytucyę publiczną, tak zwane wydziały mieszkaniowe, których organizacyę określa bliżej rozporządzenie ministerstwa z 18 sierpnia 1911.

Otóż zadaniem wydziałów mieszkaniowych ma być badanie warunków mieszkaniowych w danej miejscowości, wydawania opinii, szczególnie w sprawach

o pożyczkę z funduszu pieczy i stawianie samodzielnych wniosków.

Wydziały mieszkaniowe powołuje powiatowa władza polityczna, tylko na wniosek gminy, zakładu ubezpieczenia społecznego, lub zakładu i związku popierającego sprawy mieszkaniowe, o ile te ostatnie służą użyteczności publicznej, istnieją przynajmniej od roku, rozwijają wybitną działalność, a statuta ich zawierają postanowienia, iż dywidenda od udziałów, nie może przenosić 5% rocznie, a majątek w razie rozwiązania ich użyty być ma na cele użyteczności publicznej.

Odnośny wniosek bada, rozpoznaje i rozstrzyga władza polityczna, która po przesłuchaniu interesowanych czynników ustala skład wydziału, mając na uwadze, iż ilość przedstawicieli gminy, nie może przenosić liczby przedstawicieli zakładów i związków, którym z reguły po jednym głosie przyznać należy. Wśród przedstawicieli gminy musi się znajdować lekarz gminny i ewentualnie delegat urzędu budownictwa gminnego.

Członkowie Wydziału pełnią swe obowiązki honorowo.

Po upływie lat trzech, władza polityczna zajmuje się ponownie zorganizowaniem takiego Wydziału o ile stosowny wniosek się pojawi. W przeciwnym razie powołany Wydział zawiesza swe czynności z upływem lat trzech. Środki pieniężne dostarczają Wydziałowi reprezentowane w nim związki i korporacye.

Dodać wreszcie wypada, że na skutek inicyatywy gminy miasta Krakowa, dbałej o to, by pomoc funduszu pieczy mieszkaniowej mogła być również na pożytek tutejszej ludności mniej zamożnej zapewnioną, zawiązało się w naszem mieście Towarzystwo budowy mniejszych mieszkań, do którego gmina miasta Krakowa przystąpiła z udziałem 600.000 koron, w gruntach budowlanych.

Zarówno ze względu na socyalny cel tego Towarzystwa, jak i na interes, jaki akcya jego i dasze zabiegi przedstawiają i przedstawiać będą dla właścicieli realności, których wszelkie działania w dziedzinie tak popularnej obecnie reformy mieszkaniowej z natury rzeczy wysoce i bezpośrednio interesować winny, poczuwa się Zarząd Towarzystwa właścicieli realności do obowiązku zalecenia właścicielom realności, aby do Towarzystwa dla budowy tanich domów jak najliczniej przystępować zechcieli, co im również stosowne przedstawicielstwo w Zarządzie owego Towarzystwa zapewnić winno.

PROTOKÓŁ

posiedzenia Wydziału Towarzystwa właścicieli realności w Krakowie, odbytego dnia 18-go grudnia 1911 roku w biurze Towarzystwa przy ul. Karmelickiej L. 15 (parter).

Obecni:

Prezes: Dr. Franciszek Mussil,
Dr. Krzetuski Karol,
p. Hoffman Henryk,
Dr. Mączka Tomasz, skarbnik,
p. Stachowski Stanisław,
p. Czapnicki Leopold,
p. Sławiński Karol,
X. Dr. Korzonkiewicz Jan,
p. Miedniak August,
p. Krzyżanowski Stanisław.

Usprawiedliwili swą nieobecność: P. wiceprezes inż. Żeleński, p. Niemetz Alojzy, p. Pająk Jan, Dr. Szołayski Alfred i Dr. Steinberg Józef. — Reszta członków nieobecności swej nie usprawiedliwiła.

Porządek dzienny:

1. Odczytanie protokółu z ostatniego posiedzenia Wydziału.
2. Sprawy bieżące.
3. Sprawozdanie delegatów z bytności we Wiedniu i z przebiegu Wiecu państwowego Związku Towarzystw właścicieli realności w Wiedniu (Reichsverbandstag).
4. Omówienie ustawy o obowiązkach właścicieli domów, budowania kanałów, łączenia tych kanałów z kanałami publicznymi miejskimi, oraz o opłatach gminnych za to połączenie.
5. Sprawa wydzierżawienia działu inseratowego „Krakowianina“.
6. Uchwalenie wkładki członków na rok 1912.
7. Wnioski członków.

Ad 1. Wskutek nieobecności obu sekretarzy spisał protokół niniejszego posiedzenia skarbnik p. Hoffman, a Wydział uwolnił go od odczytania protokółu z ostatniego posiedzenia.

Ad 3. Prezes Dr. Mussil złożył sprawozdanie z bytności delegatów Towarzystwa, t. j. prezesa i sekretarza Dra Steinberga we Wiedniu i z przebiegu Wiecu państwowego Związku Towarzystw właścicieli realności, podając do wiadomości Wydziału, że obaj delegaci tak w obradach Wydziału, jak i w obradach Wiecu państwowego Związku, odbytych w dniach 5-go i 6-go grudnia z. r., bardzo licznie przez Towarzystwa właścicieli realności obesłanego, wzięli udział. Na porządku dziennym Wiecu była między innemi bardzo ważna sprawa reformy podatku domowo-czynszowego, przedstawiona w bardzo obszernym, treściwym wywodzie przez referenta adwokata Dra Pirkla z Reichenbergu. Uchwalono jednogłośnie z całą stanowczością domagać się przedłożenia w najbliższym czasie projektu ogólnej reformy podatku domowo-czynszowego, w myśl której stopa podatku domowo-czynszowego winna być zniżoną — reformy, którąby wyszła na korzyść wszystkich, a zatem i lokatorów, umożliwiając zniżkę cen mieszkań.

Wskutek uchwały Wiecu udała się dnia 7 grudnia z. r. deputacya, złożona z prezydyum państwowego Związku i delegatów poszczególnych Towarzystw, w której wzięli udział także delegaci krakowskiego Towarzystwa, prezes Dr. Franciszek Mussil i sekretarz Dr. Józef Steinberg, do ministra skarbu Eksc. Zaleskiego, a prezydent państwowego Związku, p. Schöls, przedstawił prośbę jak najszybszego przedłożenia Radzie państwa projektu ogólnej reformy podatku domowo-czynszowego; prośbę tę w krótkich słowach powtórzył w języku polskim imieniem Towarzystw właścicieli realności w Galicyi, Dr. Józef Steinberg. Następnie udała się deputacya, prowadzona przez kilku posłów (między którymi był z Polaków obecny poseł Zieleniewski), do prezesa Koła polskiego Eksc. Dra Bilińskiego, którego prezes krakowskiego Towarzystwa Dr. Mussil, oraz prezydent państwowego Związku p. Schöls prosili o poparcie sprawy reformy i użycie swego wpływu, aby reforma ta jaknajprędzej Radzie państwa przedłożoną została. Tak minister skarbu Eksc. Zaleski jak i prezes Koła polskiego Dr. Biliński, przyjęli deputacyę bardzo życzliwie, uprzejmie i serdecznie, oraz przyrzekli gorliwe zajęcie się sprawą. Prezes zaznaczył, że deputacyi

towarzyszył przez cały czas poseł Zieleniewski, któremu też deputacya zawdzięcza przyjęcie przez Eksc. Dra Bilińskiego.

Na zapytanie kilku członków Wydziału udzielił prezes wyjaśnień co do różnych projektów podatku domowo-czynszowego, oraz zaznaczył, że przedłożyć się mający przez Rząd projekt reformy podatku domowo-czynszowego bez kwestyi dla właścicieli realności korzystnym nie będzie, a rzeczą Towarzystw realnościowych zorganizowanych i wspólnie zastąpionych przez państwowy Związek Towarzystw właścicieli realności we Wiedniu (Reichsverband) będzie, przedstawić swe życzenia i wnioski dotyczące zmiany postanowień projektu dla właścicieli realności niekorzystnych Izbie posłów i przez odnośnych posłów czynić usilne starania, ażeby przedłożyć się mający projekt dopiero po uwzględnieniu wniosków Towarzystw realnościowych został uchwalonym. Na wniosek radcy Miedniaka Wydział jednogłośnie podziękował delegatom, prezesowi Drowi Mussilowi i sekretarzowi Drowi Steinbergerowi za gorliwe zajęcie się w czasie bytności we Wiedniu sprawami Towarzystwa, a zarazem uchwalił Wydział pisemnie podziękować posłowi Zieleniewskiemu za jego życzliwe i pełne poświęcenia towarzyszenie deputacyi w czasie bytności we Wiedniu.

Ad 4. Sprawę ustawy o obowiązkach właścicieli domów w Krakowie, budowania kanałów, łączenia tych kanałów z kanałami publicznymi miejskimi, referował i obszernie omówił r. Dr. Krzetuski, wyjaśniając, że ustawa ta ma być dla właścicieli realności korzystniejszą, aniżeli projekt z roku 1909, że ustawa ta jest ustawą ramową, oraz że ustawa o opłatach gminnych za połączenie z kanałami miejskimi będzie osobno przedłożoną.

Radca Miedniak wyjaśnił, że projekt z roku 1909 był także pod względem opłat dla właścicieli realności bardzo niekorzystny, gdyż nakładał nietylko jednorazowe opłaty za połączenie, ale także opłaty za używanie kanałów miejskich. Rzeczą będzie Radców miejskich, ażeby w przedłożyć się mającym projekcie ustawy o opłatach możliwie jak najłagodniejsze dla właścicieli realności wywalczyli postanowienia. W dyskusyi bardzo ożywionej zabierał głos nadto p. Sławiński, który zauważył, że pierwotne zakładanie kanałów odbywało się bez należycie opracowanego planu, następstwem czego jest, iż obecnie kanały okazały się nieprzydatnymi i zachodzi potrzeba budowania nowych. Zauważa, iż budowanie nowych kanałów powinno nastąpić po sporządzeniu planów dotyczących kanalizacyi całego Krakowa, że plany te powinny być opracowane przez fachowych techników w budownictwie Magistratu. P. Radca Stachowski udzielił niektórych wyjaśnień, zwłaszcza w kierunku, dlaczego w niektórych ulicach dawniej musiano budować kanały, które dzisiaj okazują się nieprzydatnymi. W końcu zauważył prezes Dr. Mussil, że Wydział Towarzystwa zajmował się tą sprawą już w roku 1909, kiedy projekt takiej ustawy przedłożono Radzie miejskiej do uchwalenia.

A. m.: odbył wydział dwa posiedzenia: 5-go października i 6-go listopada 1909 roku; na pierwszem posiedzeniu uchwalił Wydział na wniosek prezesa Dra Mussila dodatek do § 7 ówczesnego projektu tej treści, „że również wolni są od opłaty ci właściciele w obrębie dzisiejszego Krakowa, którzy mieli odpływy ze swych realności do „Młynówki“ i Rudawy, a następnie odpływów pozbawieni zostali i zmuszeni byli urządzić doły kloaczne“. Na następnem posiedzeniu zawiadomił były prezes śp. Dr. Bobilewicz, odnośnie do uchwalonej poprawki do § 7 ustawy kanałowej. iż na posiedzeniu Rady miejskiej uchwalono, że „zaprotokółowanem będzie do protokółu obrad Rady miejskiej, iż jeżeli właściciele realności położonych nad „Młynówką“, oświadczą, że nie żądają odsakodowania za zniesienie służebności, które dotąd niejako wykonywali przez odprowadzanie odpływów ze swych realności do „Młynówki“, to właściciele ci wolni będą od przewidzianych w projekcie ustawy kanałowej opłat“, poczem Wydział uchwalił odstąpić od żądanej na poprzednim posiedzeniu poprawki pod warunkiem zaprotokółowania „powyższego“ w protokóle obrad Rady miejskiej.

Ad 5. Prezes Dr. Mussil podaje do wiadomości, iż z dniem 1 kwietnia 1912 kończy się umowa dotycząca dzierżawy działu inseratowego „Krakowianina“, a Wydział na wniosek prezesa uchwalił jednogłośnie ogłosić w dziennikach krakowskich, iż dział inseratowy z dniem 1 kwietnia 1912 będzie do wydzierżawienia.

Ad 7. W końcu podał prezes Dr. Mussil do wiadomości Wydziału, iż od dłuższego czasu dochodzą go skargi i zażalenia ze strony właścicieli i właścicielek realności, którzy takowe oddali w administracyę, iż bywają narażeni na różne nieprzyjemności, a nawet i szkody wskutek niedbalstwa ze strony administratorów. Wielu członków wyrażało życzenie, aby Towarzystwo właścicieli realności, podobnie jak to istnieje przy innych Towarzystwach realnościowych, zorganizowało odpowiednie b i u r o a d m i n i s t r a c y i, a właściciele realności mogliby w takim razie z całem zaufaniem oddawać do takiego biura, prowadzonego pod patronatem Towarzystwa właścicieli realności, swe domy w administracyę. Wobec tego prezes, powołując się na przepisy §§ 2 i 5 ust. f. statutu, stawia wniosek, aby Wydział uchwalił zorganizowanie takiego „biura administracyi realności“. Wydział po obszernej dyskusyi wniosek prezesa uchwalił z tem, że biuro takie rozpocząć ma swe czynności z dniem 1 stycznia roku 1912, a to pod kierunkiem prezesa, oraz że bliższe szczegóły, dotyczące założenia takiego biura, podane będą do wiadomości właścicieli i właścicielek realności przez odpowiednią reklamę, jak również w „Krakowianinie“, oraz w dziennikach miejscowych.

Po wyczerpaniu porządku dziennego, prezes złożył obecnym życzenia wesołych Świąt i o godz. 8·30 wieczorem zamknął posiedzenie.

Porównawcze zestawienie wymiaru podatku domowo-czynszowego przy pełnej opłacie z 12- i 18-letnim uwolnieniem.

Jest obowiązkiem właściciela realności umieć się zoryentować w owym szeregu cyfr, które po uskutecznionym wymiarze podatku domowo-czynszowego, wyszczególnia c. k. Administracya podatków w tak zwanym „wykazie należytości i arkuszu płatniczym“, zwłaszcza, że w urzędowem zestawieniu przychodzą dla większości niezrozumiałe techniczne wyrażenia rubryk, oznaczających przedmiot potrąceń. — Wyrażano nawet w tym kierunku częstokroć ze strony właścicieli realności życzenie wyjaśnienia znaczenia tych rubryk, a zarazem poznania realnej cyfrowej różnicy co do wymiaru podatku domowego przy pełnem opodatkowaniu i przy wolnych latach.

Mając zamiar ze stanowiska realnego przykładu przedstawić i wyjaśnić tok postępowania wymiarowego, należałoby może wziąć przedewszystkiem pod rozwagę ów wytyczny cel, względnie zamiar, który ustawodawca miał na myśli, wprowadzając w życie instytucyę wolnych lat.

Bezwątpienia było zamiarem ustawodawcy zmniejszyć znacznie brzemię zbyt wygórowanego podatku czynszowego i przyjść z pomocą właścicielowi, wkładającemu swój majątek w budowę realności. Wydał więc ustawę obejmującą szereg lat dwunastu dla każdej nowej budowy, dobudowy, lub przybudowy, w którym to okresie czasu przysługuje właścicielowi prawo opłaty jedynie 5% podatku domowo-czynszowego, oraz krajowego dodatku od podstawowej cyfry 5%-wej. Tej intencyi ustawodawcy, nie wzięły jednak pod życzliwą uwagę pojedyncze gminy, które zażądały od takich czasowo uwolnionych realności, dodatków na rzecz funduszu szkolnego i na inne cele gminne, nie od owej cyfry podstawowej, lecz od podatku „idealnego" t. j. takiego, jaki byłby wymierzonym, gdyby czasowe uwolnienie nie przysługiwało. Z powyższego wynika, że przy dwunastoletnim uwolnieniu od podatku czynszowego opłaca się podatek rządowy i dodatki krajowe rzeczywiście znacznie zniżone, gmina jednak o ile chodzi o dodatki dla jej celów, żadnych ulg nie dozwala. Zachodzą jednak wypadki, gdzie także i gmina udziela ulg jak najdalej idących, dzieje się to jednak wówczas, gdy względy dobra gminnego nakładają na rzecz właścicieli realności obowiązek do pełnienia na rzecz gminy pewnych świadczeń.

W takim wypadku chodzi zawsze o cele ogólniejszego dobra publicznego, jak n. p. udogodnienie komunikacyi, o sanacyę stosunków zdrowotnych, etc. Wówczas wyraża państwo, kraj lub gmina zapatrywanie, że należałoby zburzyć i przesunąć szereg realności, zaś tytułem rekompensaty przyznaje państwo dłuższy okres częściowego uwolnienia od podatku, gmina zaś interesowana, a często i kraj zrzekają się lub częściowo zniżają opłaty we formie dodatków do podatków pobierane. Ustawą z dnia 27-go czerwca 1906 r. Dz. p. p. Nr. 130, tudzież na mocy ustawy krajowej z dnia 12-go września 1906 r. Nr. Dz. u. kr. Nr. 138, udzielono na przeciąg lat ośmnastu częściowego uwolnienia dla 294 domów w Krakowie. Dlatego sprawa uwolnienia owych 294 domów jest aktualną.

Przechodząc do wyjaśnienia toku postępowania wymiarowego, ograniczymy się wprzód do ogólnego przedstawienia zasad wymiaru, a następnie na przykładach, realnie przedstawimy sposób wymiaru, odnośnie do pełnego opodatkowania i czasowych uwolnień.

Na podstawie uzyskanych dat, zeznanych we fasyi, przez właściciela lub administratora realności, c. k. Administracya podatków we Lwowie i Krakowie, zaś w innych miastach Galicyi Oddziały podatkowe przy c. k. Starostwach jako Władze wymiarowe, prowadzą dochodzenia i prostują urzędowo cyfry czynszów odnośnie do każdego lokatora. Ponieważ, analogicznie do rozmaitych rubryk fasyi jest obowiązany właściciel podać w ostatniej kolumnie czynsz czysty, pozostały po uwzględnieniu potrąceń, tytułem 5%-go podatku gminnego, 4%-go podatku wodociągowego, potrąceń na oświetlenie, amortyzacyę chodników, stór, używanie ogrodu i t. d. i t. d., o które to potrącenia strona prosić musi. Władze wymiarowe, prostując zeznane czynsze potrącają z urzędu od sprostowanych cyfr czynszowych także procentowe kwoty na koszta utrzymania i amortyzacyi. Kwotę tę, będącą sumą wszystkich czynszów realności po uskutecznionych potrąceniach, nazwiemy sprostowaną kwotą czynszową (czynsz brutto). Owa sprostowana kwota czynszowa nie stanowi jednak podstawy wymiaru podatku domowo-czynszowego w mieście Krakowie, albowiem ustawą z dnia 10 sierpnia 1905, dz. p. p. Nr. 133, wprowadzono dla siedmiu miast w Austryi, w Galicyi zaś tylko dla Krakowa pewne ulgi przy wymiarze tego podatku, a mianowicie polecono władzy wymiarowej potrącać od sprostowanej kwoty czynszowej (czynsz brutto) dalsze procentowe cyfry tytułem kosztów konserwacyi i umorzenia. Wysokość tych potrąceń wzrasta z każdym rokiem o 1% aż do roku 1920, w którym osiągnie maksymalną granicę opustu we wysokości 30%.

Opust ten w roku 1911 wynosił 21%, w roku zaś 1912 wynosić będzie 22% zniżki (czynszu brutto) sprostowanej kwoty czynszowej. Gdy więc od sprostowanej kwoty czynszowej (przyjętego czynszu brutto) potrącimy ów procentowy (na rok 1912 dwudziestodwuprocentowy) opust, otrzymamy dopiero właściwą, podstawową kwotę czynszową z całej realności, na której opiera się wymiar podatku domowo-czynszowego.

Dalsza czynność wymiarowa polega na procentowem obliczeniu od owej podstawowej kwoty czynszowej podatku rządowego, tudzież dalszem obliczeniu dodatków krajowych i gminnych. Przykładowo wymiar na rok 1912 przedstawi się następująco:

A) **Bez czasowego uwolnienia.**

Przychód brutto, względnie kwota czynszowa, fasyonowana po uwzględnieniu potrąceń, a mianowicie: podatku gminnego, wodociągowego, światła itd. 800 K. Sprostowała ją c. k. Administracya podatków na kwotę 1000 K, jak wyżej wyjaśniono, owa kwota 1000 K przedstawia się jako sprostowana kwota czynszowa (czynsz brutto) po uskutecznieniu potrąceń na utrzymanie i amortyzacyę realności. Od tej sprostowanej kwoty czynszowej odtrąca następnie władza wymiarowa przyznany ustawą z roku 1905 (wyżej powołaną) opust, który w roku 1912 wyniesie 22% od sprostowanej czynszowej kwoty. Należy zatem od 1000 K odtrącić 22%, t. j. 220 K, czyli zostanie kwota 780 K jako podstawowa do obliczenia podatku rządowego. Podatek rządowy wymierza się następnie znowu w stosunku procentowym, przyczem z każdym rokiem oblicza się go o $\frac{1}{2}$% niżej, dopóki stopa procentowa nie spadnie do 20%. Na rok 1911 wysokość jej ustalono na 23$\frac{1}{2}$%, w roku 1912 przyjmie się jako stopę podatkową tylko 23%, zaś w roku 1920 zniży się do ostatecznej najniższej stałej stopy 20% (ustawa z 10 sierpnia 1905 r., dz. p. p. Nr. 133). Wracając zatem do naszego przykładu, wyniesie w roku 1912 czysty rządowy podatek 23% od kwoty 780 K = **179 K 40 h.**

Od tak obliczonego podatku rządowego wymierza c. k. główny Urząd podatkowy dodatki krajowe i gminne. Procentowa wysokość tychże może być zmienną, obecnie zaś, t. j. w roku 1911, wynosi dodatek krajowy 67% rządowego podatku, prawdopodobnie nie zmieni się jego wysokość w r. 1912, zaś gminny razem 22% tego podatku, w czem mieście się 12% prestacyi szkolnej i 10% właściwego dodatku na cele gminy.

Na naszym przykładzie dodatek krajowy wyniesie 67% od 179 K 40 h kwotę . . . . . . 120 K 20 h,
zas dodatek gminny 22% od 179 K 40 h
wyniesie . . . . 39 „ 47 „
czyli razem wyniosą dodatki . . . . . 159 K 67 h.

Jednak przy wymiarze pełnego podatku ustawa daje właścicielowi pewną ulgę w postaci dalszego 12½%-wego opustu od czystego podatku rządowego.

Wobec tego opust 12½% wyniesie kwotę	22 K 42 h,
czyli zostanie kwota podatku rządowego	156 „ 98 „
dodatki wyniosą	159 „ 66 „
Suma wymierzonego podatku z dodatkami od 1000 K bez czasowego uwolnienia przedstawi się więc w cyfrze (o ile dodatek krajowy wyniesie 67%) . .	**316 K 65 h,**

nadto od sprostowanego bez żadnych potrąceń dochodu, a więc w naszym przykładzie od 1000 K, wymierza Magistrat 4% podatku wodociągowego i 5% podatku gminnego (za wywóz śmieci etc.), czyli razem 9%. Należy zatem zapłacić Magistratowi nadto 90 Koron

Właściciel realności, mając więc 1000 K brutto z realności, uiści od niej w roku 1912, o ile wolne lata przysługiwać mu nie będą, łączną sumę opłat w kwocie **406 K 65 h** (o ile 67% dodatek krajowy nie zostanie co do procentowej wysokości zmieniony).

B) **Przy 12-letniem uwolnieniu.**

Na tym samym przykładzie wartość czynszowa fasyonowana 800 K, wartość czynszowa przez c. k. Administracyę podatków przyjęta 1000 K, przyjęte na r. 1912 potrącenia tytułem kosztów utrzymania i amortyzacyi we wysokości 22% od przyjętych przez c. k. Administracyę 1000 K, wyniesie 220 K, czyli podstawowa kwota do obliczenia podatku przedstawi się w wysokości 780 K. C. k. Administracya podatków, przyjmując tę kwotę 780 K także i przy wolnych latach jako podstawę wymiaru, obliczy tak samo, jak gdyby realność wolnych lat nie posiadała, pełny na rok 1912 przypadający 23% podatek domowo-czynszowy, który wyniesie kwotę 179 K 40 h, przypisze go jednak w likwidacyjnych księgach jako podatek idealny albo niepłatny, stanowiący podstawę obliczenia dla 22% dodatków gminnych (12% prestacya szkolna i 10% właściwy podatek gminny).

Następnie ta sama władza wymiarowa wymierza 5% podatek rządowy od sprostowanej po obliczeniu opustu, kwoty czynszowej 780 K, który wyniesie **39 K.**

Na podstawie wymierzonego podatku czynszowego, c. k. główny Urząd podatkowy w Krakowie oblicza dodatek krajowy, wynoszący w r. 1911 67% (w roku 1912 może być podniesiony). Gdy więc odliczymy 67% od 39 K, wypadnie cyfra dodatku krajowego 26 K 13 h.

Dodatki gminne 22% (na prestacyę szkolną 12% i 10% na cele gminy) oblicza c. k. główny Urząd podatkowy nie od sumy podatku rządowego, tylko od owego idealnego niepłatnego 23% podatku rządowego w kwocie 179 K 40 h. Przedstawi się więc nam wymiar tego podatku w kwocie 39 K 47 h. Ponieważ przy wolnych latach nie przysługuje dalszy opust 12½%-towy od rządowego podatku, przedstawi się cyfra podatku z dodatkami następująco:

Podatek rządowy 5%	39 K — h,
dodatek krajowy 67% . . .	26 „ 13 „
dodatek gminny 22% . . .	39 „ 47 „
Razem . . .	104 K 60 h,

jednak pod warunkiem, że w roku 1912 kraj nie podwyższy dodatku krajowego.

Magistrat wymierzy nadto jak pod *A*) dodatek w 9% wysokości od czynszu brutto 1000 K, czyli 90 K. Suma opłat od 1000 K przychodu brutto z realności korzystającej z 12-letniego uwolnienia, wyniesie zatem za zastrzeżeniem co do dodatku krajowego **194 K 60 h.**

C) **Przy ośmnastoletniem uwolnieniu.**

Czynsz fasyonowany	800 K,
czynsz sprostowany	1000 „
po potrąceniu opustu tytułem kosztów konserwacyi i umorzenia	780 „
podatek 5%-towy	39 „

Podatek 23%-towy oblicza wprawdzie c. k. Administracya podatków, ale takowe obliczenie jest bezprzedmiotowe, ponieważ ów idealny czyli niepłatny podatek przy ośmnastoletniem uwolnieniu nie może być brany podobnie jak przy dwunastoletniem uwolnieniu za podstawę obliczenia 22% podatku gminnego (12% prestacyi szkolnej i 10% na cele gminy), albowiem przy ośmnastoletniem uwolnieniu ten dodatek w zupełności odpada. 67% dodatek krajowy (o ile w roku 1912 kraj go nie podwyższy) wyniesie 26 K 13 h, czyli suma wymiaru przedstawi się nam następująco:

Podatek rządowy	39 K — h
67% dodatek krajowy	26 „ 13 „
Razem . . .	65 K 13 h.

Opust w wysokości 12½% od podatku rządowego w tym wypadku nie przysługuje, natomiast Magistrat wymierzy owe 9% od sprostowanego czynszu w kwocie 90 K, czyli suma opłat przy ośmnastoletniem uwolnieniu przedstawi się w cyfrze **155 K 13 h.**

Jak z powyższych pod *A*) *B*) i *C*) przykładów wynika, przy dwunastoletniem uwolnieniu zniżka opłat z realności wyniesie 47·85% pełnych opłat podatkowych realności nie mających lat wolnych, zaś przy ośmnastoletniem uwolnieniu zniżka ta się procentowo obniży do 38·14% tychże opłat.

ROZMAITOŚCI.

I.

Każdy członek, któryby „Krakowianina“ nie dostał, zechce się zgłosić do biura Towarzystwa (ul. Karmelicka L. 15, I. piętro).

Celem umożliwienia skutecznego doręczania „Krakowianina“, upraszamy o bezzwłoczne podawanie nowych adresów w razie zmiany mieszkania.

Reklamacye będą tylko do dni 14 uwzględniane. Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

II.

Składanie fasyj podatkowych. Krajowa Dyrekcya skarbu wyznaczyła termin od 1 do 31 stycznia 1912 r. do przedkładania fasyj podatku osobisto dochodowego na rok przyszły, zaś termin do 31 stycznia do przedkładania fasyj w celu wymiaru podatku rentowego i osobisto-dochodowego na rok 1912.

III.

Ze względu na przypadający obecnie obowiązek przedkładania fasyi do podatku osobisto-dochodowego i podatku rentowego na rok 1912 dołączamy wzór fasyi do podatku osobisto-dochodowego wraz z objaśnieniami, oraz wzór fasyi do podatku rentowego, przyczem się nadmienia, że fasye sporządzać należy na przepisanych drukach, których udziela c. k. Administracya podatków w Krakowie stronom interesowanym na żądanie bezpłatnie.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie
członków Towarzystwa właścicieli realności w Krakowie

odbędzie się w niedzielę dnia 4 lutego 1912 r. o godzinie $3^1/_2$ popołudniu w sali Rady powiatowej (ul. Pijarska L. 1, parter).

Porządek dzienny:

1. Zagajenie przez prezesa.
2. Odczytanie protokólu z ostatniego Walnego Zgromadzenia.
3. Sprawozdanie z czynności Wydziału za r. 1911 i udzielenie absolutoryum.
4. Sprawozdanie kasowe za rok 1911 i udzielenie absolutoryum.
5. Sprawa funduszu mieszkaniowego i ustawa o ulgach podatkowych dla nowych budowli, przebudowli i nowych mieszkań (referent Dr. Szołayski).
6. O konieczności zmiany niektórych postanowień noweli do § 16 ust. bud. (ref. dyr. Tchórzewski).
7. Wnioski członków.

W razie braku wymaganej statutem liczby członków (§ 9 stat.) odbędzie się Walne Zgromadzenie z tym samym porządkiem dziennym tego samego dnia o godzinie 4 popołudniu bez względu na ilość obecnych członków. Wstęp przysługuje tylko członkom za okazaniem karty legitymacyjnej lub wyjść mającego „Krakowianina“ Nr. 24, będącego zarazem zaproszeniem.

Kraków. 2 stycznia 1912 r.

Sekretarz:	Prezes:	Sekretarz:
Dr. Steinberg.	*Dr. Mussil.*	*Dr. Szołayski.*

KRONIKA.

Zmarli. Dnia 29 grudnia 1911 r. zmarł Ludwik Ziemblic Bogusz, emer. c. i k. kapitan 20 pułku piechoty, właściciel realności i dóbr. Zmarły był długoletnim członkiem naszego Towarzystwa. — Cześć jego pamięci!

Dział pytań i odpowiedzi.

1) R. S. I. znajdzie odpowiedź w tabelce terminów płatności w Dziale „Rozmaitości“ w Nr. 24 „Krak.“.

2) A. W. Przy zeznaniach do podatku osobisto-dochodowego nie można potrącać należytości przenośnych.

3) M. S. 2. Przy zmianach wysokości czynszów (podwyższeniu lub zniżeniu) należy zauważyć w jakim czasie miały miejsce, a mianowicie czy przed lub po podaniu fasyi.

a) Jeżeli zmiany miały miejsce przed zeznaniem fasyi, to będą tak jak we fasyi uwidocznione, wskazanem jednak jest w kolumnie „Uwaga“ wyjaśnić zmianę, względnie podać czas, od którego nastąpiły.

b) Jeżeli zmiany nastąpiły po wniesieniu fasyi, to należy o takowych w przeciągu dni 14 zawiadomić c. k. Administracyę podatków osobnem podaniem wolnem od stempla przez odnośnych, względnie odnośnego lokatora i właściciela podpisanem, aby okoliczność ta przy wymierzaniu podatku została uwzględnioną.

c) Zmiany zaszłe po wymierzeniu podatku nie mają wpływu na wymiar podatku na lata 1911 i 1912 i nie ma obowiązku o zmianach tych zawiadamiać Władzy.

4) C. D. Opłaty uskuteczniane za połączenia instalacyi wodociągowych z wodociągami miejskimi, wolno przy zeznaniach do podatku domowo-czynszowego potrącać — wobec czego o ile właściciel przerzuca obowiązek uskutecznienia tejże opłaty na lokatora — należy opłaty te do czynszów dołączać i zeznawać.

DZIAŁ INFORMACYJNY.

Dział inseratowy „Krakowianina“, organu Tow. właścicieli realności w Krakowie od 1 kwietnia 1912 r. do wydzierżawienia.
Zgłoszenia przyjmuje biuro Tow. właśc. realn. Kraków, ul. Karmelicka L. 15, I. p.

I.

Dział pożyczek hipotecznych.

Do umieszczenia na solidne hipoteki:
a) K 30.000 — na $6^1/_2$%.
b) K 20.000 — na 6%.
c) K 18.000 i 7.000.
d) K 15.000 i 12.000 — na 6%$^1/_2$.
e) K 8.000.
f) K 6.000.

II.

Dział sprzedaży i kupna, oraz zamiany nieruchomości.

1. Do sprzedania we Lwowie, wskutek wyjazdu właściciela nowa realność, wolna od podatku jeszcze przez 9 lat, gotówka potrzebna K 30.000.
2. Do zamiany realność nowa we Lwowie, na dom w Krakowie lub na majątek ziemski.
3. Do sprzedania w Krakowie 3 kamienice, wolne od podatków, w Dz. IV. i V.
4. Do sprzedania w Dz. I. realność, której przysługuje 18-letnie uwolnienie.
5. Dwa bardzo ładne i dobre folwarki po 100 morgów, obok siebie położone, w środkowej Galicyi, pojedynczo lub razem do sprzedania lub zamiany na dom w Krakowie, we Lwowie lub w Przemyślu.

III.

Dział administracyi domów.

Biuro administracyi realności Towarzystwa właścicieli realności poleca dwóch dobrych administratorów domów.

IV.

Dział: Dozorcy domów.

Poleca się Stowarzyszenie stróżów, ul. Zwierzyniecka L. 7, w podworcu na lewo, które pośrednictwo w dostarczeniu stróżów załatwia bezpłatnie.

V.

Poszukuje się w śródmieściu obszernego lokalu parterowego (200 m²) — ewentualnie kompleksu ubikacyi z podwórzem, dających się przerobić.

Wiadomość w biurze Towarzystwa właścicieli realności ul. Karmelicka L. 15, I. p.

Nowi członkowie.

(Ciąg dalszy.)

537. Elterlein Teodora,
zgłosił prezes Dr. Mussil.

NA PORĘ SŁOTNĄ!

Rogóżki i chodniki kokosowe
Kalosze rosyjskie i amerykańskie
Wałeczki i kit do opatrywania drzwi i okien

poleca najtaniej

Skład farb i perfumeryi
L. Weindling, Kraków

GRODZKA 26.

WODOCIĄGI, GAZ, OGRZEWANIA

wykonywa
fachowo, praktycznie i tanio

JULIAN TOKAR

BIURO TECHNICZNE
I ZAKŁAD INSTALACYJNY
KRAKÓW, ŚW. JANA 10.
TELEFON NR. 574.

Pathéfon

jedynie daje reprodukcyę muzyki i głosu zupełnie czystą i silną. Gra bez igły, szafirem i nie niszczy płyt. Aparaty od K 25·— do 800·—. Płyty po K 2·50, 4·50 i 6·—. Także aparaty szafkowe i **bez tuby.** O doskonałości naszych aparatów i płyt **prosimy przekonać się,** odwiedzając nasz magazyn osobiście, bez zobowiązania do kupna. Co miesiąc nowe zdjęcia. Naprawy. Przyrząd „AUTO“ do robienia zdjęć na płytach. Ebonitina, maść do konserwacyi płyt. **Cenniki darmo i opłatnie.**

S. Grudziński i T. Berger **Kraków, Szewska 22**
Telefonu N. 305.

I-szej jakości

Posadzki deszczułkowe dębowe

podłogi miękkie i wszelkie inne roboty stolarskie

budowlane i meblowe

Dajwor 14. **Joachim Steinberg** Starowiślna 83.
Telefon Nr. 778.

KAROL ROMAŃSKI

POLECA SWOJĄ

PRACOWNIĘ MALARSKO-DEKORACYJNĄ

Podejmuje się wszelkich w zakres ten wchodzących robót, jako to: malowania pokoi, szyldów, pokostowania i lkierowania drzwi, okien, portali i mebli oraz naśladowania różnych drzew i marmurów. Ceny przystępne. Wykonanie szybkie i sumienne.

KRAKÓW ▫ CZARNA WIEŚ

ULICA FR. MISIOROWSKIEGO, DOM WŁASNY.

Przedsiębiorstwo dla oświetlenia elektrycznego i przeniesienia siły

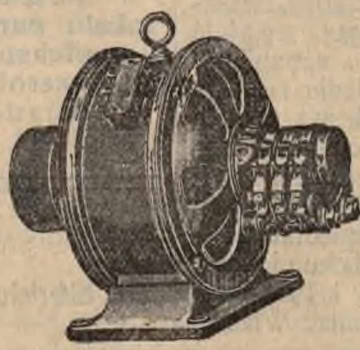
Inż. RUDOLFA POPPERA

zaprzysiężonego rzeczoznawcy przy c. k. Sądzie krajowym

w Krakowie, ulica Starowiślna L. 6 — Telefon Nr. 484.

Wykonuje instalacye oświetlenia elektrycznego dla domów, sklepów, mieszkań, hoteli, tartaków, młynów, cegielń, kopalń, fabryk, will, pałaców, zdrojowisk, gospodarstw rolnych i t. p. i t. p.

Budowa centralnych stacyi elektryczn.
Instalacya dzwonków elektrycznych, telefonów i gromochronów.
Własne warsztaty reperacyjne.

Sprzedaż hurtowna i częściowa materyałów instalacyjnych, motorów, dynamomaszyn, wentylatorów, aparatów, lamp łukowych, drutów, kabli, aparatów mierzących, regulujących i kontrolnych.

Fabryka elektrotechniczna

wyrób wszelkich materyałów instalacyjnych, oraz aparatów własnego pomysłu.

▫ Projekty, porady techniczne, kosztorysy i cenniki na żądanie.

Ogłoszenia do Krakowianina przyjmuje: Przez c. k. Namiestn. konces. Ekspedycya Anonsów i Biuro wszelkiej reklamy „Principia“ Kraków, ul. św. Marka 21.

Wydawca i Redaktor odpowiedzialny: **Dr. Franciszek Mussil.** – Nakładem Towarzystwa Właścicieli Realności w Krakowie.
Czcionkami Drukarni Związkowej w Krakowie (ul. Mikołajska L. 13), pod zarządem A. Szyjewskiego.